

הפקח אורי פרו לוקח את צבת הים שהורמה מהדייגים לטיפול במרכז ההצלה צילום ארכיון רשות הטבע והגנים

לראות מה נלכד ברשת די בקלות, כך שאת הצבות היה קשה מאוד להסתיר מהפקחים. כשהתקרבו לספינת הדיג הראשונה, הם שמו לב שבעל הספינה מנסה להסתיר את הצבה בדיון ודברים שהתפתח במקום, ניסו פרו וצוותו לקבל את הצבה, אבל צוות הספינה סירב לשתף פעולה. בשלב מסוים, כשהבינו שצוות הפיקוח מהדק את הלחץ ואין מנוס, השליכו הדייגים את הצבה למים בתקווה שהפקחים לא ישימו לב, אך הצוות המקצועי הגיע בזמן אל הצבה ומשה אותה בזריזות ובמיומנות כשהיא במצב לא טוב - אם צבי הים הנלכדים ברשתות לא מקבלים גישה לאוויר בהקדם, הם עלולים למות. בספינה השנייה המצב היה קל יותר. צוות הספינה, שידע או ראה את שהתרחש קודם לכן, החליט לשתף פעולה ואף שלא דיווח על לכידתה כמחויב, העביר לפרו ולצוותו את הצבה הלכודה. שתי הצבות הועברו תוך זמן קצר אל וטרניר לבדיקות ראשוניות ומשם אל מרכז ההצלה לצבי ים שבמכמורת להמשך טיפול. בסופו של יום נשם הצוות לרווחה. שתי הצבות שהגיעו למרכז להצלת צבי ים טופלו, התאוששו ואף ישוחררו בקרוב חזרה לים. פרו וצוותו ממשיכים לפקח ולהסביר כדי שגם בעתיד יישמר מגוון המינים הימיים.

מחוץ להן מינים מסוימים נחשבים למוגנים ודיג שלהם הוא עבירה על החוק. לצוות הפיקוח הימי יש כמה זרועות סיוע, שהן כמו עוד כמה זוגות עיניים בים, ובהן צוותי שיטור ימי ואפילו סירות של חיל הים. השוטרים והחייילים קיבלו הדרכות דומות ובמהלך שיוטם השוטף במים הם מדווחים לגורמים המוסמכים על חשדות לעבריינות, מעכבים חשודים כשצריך וכך עוזרים להציל בעלי חיים מוגנים. בצד ההסברה מתבצעים גם פיקוח ואכיפה. לצוות יש סירת פיקוח עם כל האמצעים הנדרשים כמו מכ"ם ו-GPS, והוא מתחיל את הסיור בשמורות הימיות, כדי לוודא שאין ניסיונות של דייגים לפלוש לתחומן ולדוג בהן. כאמור, מצב הדגה הרעוע בים התיכון גורם לכך שלא מעט דייגים עוברים על החוק ודגים בשמורות הימיות. עובדה זו מוכיחה שבשמורות מצב הדגים טוב יותר מאשר במרחב הימי הפתוח - הן מושכות אליהן בעלי חיים ימיים ובכך משיגות את מטרתן לשמור עליהם. לשם השוואה, מסקרים שנערכים בשמורת הטבע הימית באכזיב רואים באופן גורף שמצב הדגה טוב ויש עושר של מינים לעומת המרחב הימי שאינו שמורת טבע. קיים הבדל בין השמורות הצפוניות לאלה הדרומיות: בצפון השמורות סלעיות יותר, ובדרום - חוליות יותר. פרו מדגיש שהשמורות בדרום מנוטרות פעמיים בשנה, ואולי בעתיד, ככל שיימשכו הסקרים, יוכלו לקבוע עד כמה הן משמעותיות ואם הן מהוות מקום מסתור לדגים.

נלכדו ברשת

אם הכול שקט בשמורות המוכרזות, מעמיקים אל הים הפתוח ואל שמורות הטבע המוצעות ששטחן גדול ומשמעותי בהרבה מהקיים היום. באזורים האלה פועלות כמה ספינות דיג (מכמורתנים), שהדיג בהן נעשה על ידי גריפת הקרקע בעזרת רשתות. בשיטה זו נתפסים לעתים, גם מבלי להתכוון, פרטים מוגנים, ובעלי הספינה אמורים לדווח לפיקוח ולהזעיק אותו כדי לטפל בהם. בבוקר אביבי של ראשית חודש מאי, כשיצא פרו לים עם צוותו, הם נאלצו להתמודד עם אירוע בעייתי שמשקף בעיה רחבה הרבה יותר. הם נתקלו בשני מכמורתנים, שברשתות של שניהם נלכדו באופן מפתיע צבות ים חומות בוגרות, החשובות מאוד לרבייה של מין זה שנמצא בסכנת הכחדה. פרו מספר שבשל שיטת הדיג במכמורתן אפשר

משמר החופים

אחת הבעיות החמורות של הים התיכון היא הפגיעה המתמשכת בדגה עקב דיג אינטנסיבי שחלקו אינו חוקי. כיצד מתמודדים עם התופעה, איך אוכפים אותה, ולמה הסברה וחינוך הם חלק בלתי נפרד מהתהליך
כתבה: אורלי גנוסר

סירת הפיקוח של רשות הטבע והגנים בפעולה צילום ארכיון רשות הטבע והגנים

שכוללת מגוון תחומי עיסוק כמו אקולוגיה, פיקוח, אכיפה והסברה. שני התחומים האחרונים הם חלק מהעבודה היומיומית, ובדומה לחוק הכלים השלובים - אין האחד שלם בלי השני ומתקיימים ביניהם יחסי גומלין.

דייג אוהב דגים?

מצב הדגה בים התיכון בכי רע, ומסיבה זו דייגים מנסים את מזלם גם במקומות שאסור לדוג בהם ולכן תפקיד האכיפה וההסברה חשוב כל כך. כשפרו התחיל לעבוד כפקח ימי, הוא עבר בין כל הדייגים בנמל, לחלקם חילק דפי מידע, עם אחרים שוחח והיו גם כאלה שהוזמנו לשמוע הרצאות שבהן למדו היכן נמצאות השמורות על המפה, מהם ערכי הטבע המוגנים, מדוע אין לדוג בשמורות ולמה גם

כשאורי פרו קם בבוקר הוא אינו יודע בדיוק מה טומן בחובו יום העבודה הבא. כבר חמש שנים שהוא הפקח הימי של שלוש שמורות טבע ימיות קטנות ברצועת החוף הדרומית של ישראל (שקמה, ניצנים ואבטח), שמורות שהוכרו עקב צורך בשמירה על בעלי חיים ימיים ועל ערכי טבע מוגנים. בשמורות אלה חל איסור שיט ודיג, וחיים בהן מיני דגים, צבי ים, דולפינים, כרישים, חתולי ים ועוד, שפרו מופקד מדי יום על שמירתם ועל הגנתם, בעיקר מפני פגיעתם של דייגים עבריינים. שמורות הטבע הימיות הן חלק מהמרחב הימי וכדי שיבחינו בהן, דאגו פרו וצוותו להציב על החוף עמודים גבוהים הצבועים בירוק-לבן ונראים למרחוק מהים וכן הוסיפו שלטים מאירי עיניים. לצוות יש תוכנית עבודה חודשית סדורה